

❖ شرح بیماری

مفصل ران از کنار هم قرار گرفتن دو استخوان بوجود می‌آید. قسمت بالا حفره استابولوم قرار دارد که قسمتی از لگن خاصره است. این حفره بشکل تقریبی یک نیمکره است. در داخل حفره استابولوم سر استخوان ران قرار گرفته است. سر استخوان ران بالاترین قسمت استخوان ران است که به شکل گرد و کروی است. تعویض مفصل لگن از اعمال جراحی ارتوپدی است که هدف عمده آن از بین بردن درد در مفصل ران در ناحیه لگن است. این عمل جراحی در بیمارانی انجام می‌شود که به علل مختلف دچار آسیب و تخریب شدید و غیر قابل برگشت مفصل شده‌اند. تعویض مفصل لگن به این معنا است که این مفصل خارج شده و مفصل مصنوعی بجای آن کار گذاشته می‌شود. این مفاصل مصنوعی معمولاً دو قسمت دارند. یک قسمت به شکل کاسه که جایگزین حفره استابولوم یا حفره لگنی شده و از جنس پلی اتیلن (نوع خاصی از پلاستیک) است و قسمت دیگر که تماماً فلزی است و جایگزین سر استخوان ران است. این سر مصنوعی فلزی معمولاً از طریق یک دسته فلزی که به آن متصل است به استخوان ران متصل می‌شود.

❖ دلایل تعویض مفصل لگن

- ✓ احساس درد در ناحیه لگن در شب
- ✓ عدم تسکین درد از طریق سایر روشهای درمان
- ✓ احساس دردی که مانع از انجام فعالیتهای روزانه می‌شود مثل حمام کردن، غذا درست کردن، انجام کارهای خانه و پیاده روی.
- ✓ اگر هنگام راه رفتن نیاز به واکر یا عصا احساس شود.
- ✓ شکستگی یا ترک خوردگی استخوان لگن. افراد مسن بیشتر به این دلیل این عمل را انجام می‌دهند.
- ✓ وجود غده یا تومور در مفصل لگن

❖ روش تعویض مفصل ران

در حین عمل جراحی پزشک معالج با استفاده از رنده‌های مخصوصی داخل حفره استابولوم را می‌تراشد. با این کار غضروف‌های باقیمانده و استخوان‌های اضافه از درون حفره خارج شده و شکل آن کاملاً بصورت یک نیمکره کامل در می‌آید. در قسمت ران هم پزشک معالج سر استخوان ران را از بدن خارج می‌کند. بین سر استخوان ران و تنه استخوان ران یک قسمت نازک تر به نام گردن استخوان ران وجود دارد. در حین جراحی تعویض مفصل ران، گردن استخوان ران با استفاده از اره‌های ارتوپدی خاصی بریده شده و سپس سر استخوان ران خارج می‌گردد.

در مرحله بعد پزشک جراح ارتوپد در داخل حفره تراشیده شده استابولوم یک کاسه فلزی و یا پلاستیکی قرار داده و بر روی باقیمانده گردن استخوان ران یک سر فلزی را قرار میدهد و این دو را در درون هم جای میدهد تا مانند یک مفصل حرکت کنند و به این طریق مفصل مصنوعی لگن در محل خود جای می‌گیرد.

❖ عوارض تعویض مفصل

به دنبال تعویض مفصل ران عوارض زیر ممکن است در فرد بروز نماید:

- ✓ مرگ در اثر عمل جراحی تعویض مفصل ران
- ✓ آسیب عصبی در جراحی تعویض مفصل ران
- ✓ نابرابری طول اندام بعد از جراحی تعویض مفصل ران
- ✓ در رفتگی سر استخوان ران بعد از جراحی تعویض مفصل ران
- ✓ عفونت پس از عمل جراحی تعویض مفصل ران
- ✓ شکستگی در اطراف پروتز در تعویض مفصل ران

❖ علل تخریب مفصل ران

- ✓ شایعترین علت خراب شدن مفصل ران آرتروز یا ساییدگی مفصل است. مهمترین علل ساییدگی مفصل ران عبارتند از:
- ✓ سیاه شدن یا نکرور سر استخوان ران که معمولاً در کسانی ایجاد می‌شود که از داروهای موسوم به کورتون استفاده میکنند.
- ✓ نوعی تغییر شکل حفره استابولوم
- ✓ در رفتگی مادرزادی مفصل ران
- ✓ بد جوش خوردن شکستگی‌های استابولوم
- ✓ ابتلا به بعضی انواع روماتیسم مانند آرتریت روماتوئید

❖ مراقبت

- ✓ پای عمل شده نباید به طرف داخل خم شود.
- ✓ محل زخم را به روش استریل و در مراکز درمانی و توسط افراد آگاه تعویض کنید.
- ✓ جهت جلوگیری از عفونت محل عمل جراحی آنتی بیوتیک‌هایی که پزشک تجویز کرده است را سر ساعت مصرف نمایید.
- ✓ از تختخواب استفاده کنید.
- ✓ ۱ تا ۱۴ روز بعد از جراحی بخیه‌ها کشیده می‌شود.
- ✓ از مسافرت‌های طولانی خودداری نمایید.
- ✓ حداقل ۳ تا ۶ ماه طول می‌کشد تا پزشک اجازه دهد از پله بالا و پایین بروید.

❖ در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

- ✓ در فواصل منظم و مشخص شده توسط پزشک جهت ادامه درمان کوتاهی اندام، چرخش داخلی یا خارجی، درد شدید لگن و عدم توانایی حرکت در اندام ممکن است دال بر در رفتگی پروتز باشد و در صورت بروز مشکل
- ✓ درد شدید در اندامهای صدمه دیده که با ضد دردهای معمولی تسکین نیابد.
- ✓ گز گز و مور مور انتهای اندام مبتلا
- ✓ سردی، رنگ پریدگی و یا کبودی انگشتان در انتهای عضو
- ✓ درد و قرمزی در محل زخم
- ✓ ترشح چرکی از زخم
- ✓ تب و لرز
- ✓ بی‌اشتهایی

- به دنبال تعویض مفصل ران اقدامات مراقبتی زیر را جهت بهبود سریعتر رعایت نمائید:
- ✓ باید تغییراتی در وضعیت محل زندگی ایجاد کنید تا از زمین خوردن شما جلوگیری شود. زمین خوردن می‌تواند موجب شکسته شدن استخوان اطراف مفصل مصنوعی شده و در این وضعیت، درمان شکستگی بسیار مشکل‌تر و پر عارضه‌تر از شکستگی در فردی است که مفصل مصنوعی ندارد.
- ✓ در حمام دستگیره‌هایی روی دیوار نصب کنید تا در هنگام تغییر وضعیت از آنها استفاده کنید و از لیز خوردن خود جلوگیری کنید.
- ✓ صندلی حمام باید پایدار باشد و لیز نخورد.
- ✓ دو طرف پله‌ها باید دستگیره داشته باشند تا در حین بالا و پایین رفتن از پله از آنها استفاده کنید.
- ✓ تمام فرش‌های لغزنده و سیم‌های برق رها شده در کف منزل باید جمع‌آوری شوند تا احتمال زمین خوردن کاهش یابد.
- ✓ یک صندلی مناسب برای بیمار یک صندلی محکم است که محل نشیمن آن زیاد نرم نباشد و در موقع نشستن روی آن در حالی که کف پاها روی زمین قرار می‌گیرد نباید زانوها بالاتر از مفصل ران قرار بگیرند. صندلی باید دو دسته داشته باشد و پشتی آن محکم باشد.
- ✓ همیشه یک بالش کمی سفت داشته باشید تا روی صندلی ماشین یا مبل یا صندلی بگذارید بطوریکه زانوهای شما پایین‌تر از سطح مفصل هیپ قرار بگیرد.
- ✓ صندلی‌ها بخصوص صندلی که پشت میز غذاخوری قرار گرفته است باید پایه بلندتر از معمول داشته باشد.
- ✓ در هنگام نشستن نباید پاهای خود را روی یکدیگر بیندازید چون احتمال دارد با اینکار مفصل ران در برود.
- ✓ باید برای همیشه از توالی پایه دار (فرنگی) استفاده کنید. ارتفاع محل نشستن این توالی باید کمی بالاتر از معمول باشد بطوری که در هنگام نشستن بر روی آن، زانوها در سطح لگن قرار گیرند نه بالاتر از آن.
- ✓ در زمان نشستن بروی صندلی به جلو خم نشوید.
- ✓ هنگام پوشیدن جوراب و شلوار و کفش مفصل ران را خم نکنید.
- ✓ با مصرف صحیح آنتی بیوتیک‌ها طبق دستور پزشک و بررسی محل جراحی از نظر تورم، سفتی، ترشح و اطلاع سریع این موارد به پزشک از عفونت بعد از عمل جلوگیری می‌شود.
- ✓ از خم شدن به جلو برای برداشتن چیزی از روی زمین خودداری کنید.